

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2018 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z wniosku M. B. (1)

z udziałem M. B. (2) i E. B.

o podział majątku wspólnego

postanawia:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków M. B. (2) i M. B. (1) wchodzi:

a. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) ((...)) znajdującego się w budynku położonym w K. przy ulicy (...) wchodzącym w skład zasobów (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., dla którego to prawa Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) – o wartości 180.000,00 złotych,

b. równowartość samochodu marki Ż. w kwocie 500,00 złotych,

II. ustalić, że udziały byłych małżonków M. B. (2) i M. B. (1) w majątku wspólnym są równe,

III. ustalić, że M. B. (1) po ustaniu wspólności majątkowej poniosła wydatki na majątek wspólny w wysokości 19.662,45 (dziewiętnaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt dwa 45/100) złotych,

IV. oddalić wniosek wnioskodawczyni o rozliczenie nakładów i wydatków w pozostałym zakresie,

V. dokonać podziału majątku wspólnego byłych małżonków M. B. (2) i M. B. (1) w ten sposób, że:

a. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego opisane w punkcie I. litera a. postanowienia przyznać wnioskodawczyni M. B. (1) (PESEL (...)) na wyłączną własność,

b. równowartość samochodu z punktu I. litera b. postanowienia przyznać uczestnikowi postępowania M. B. (2) (PESEL (...)) na wyłączną własność,

II. zasądzić od M. B. (1) na rzecz M. B. (2) tytułem dopłaty oraz rozliczenia wydatków kwotę 79.918,78 (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset osiemnaście 78/100) os Aniosł Anioł wchodzi udział 1/2 ołowskiej złotych płatną w terminie dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności,

III. pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od M. B. (2) kwotę 641,67 (sześćset czterdzieści jeden 67/100) złotych, którą to kwotę ściągnąć ze świadczenia przyznanego w punkcie VI. postanowienia,

IV. zasądzić od M. B. (2) na rzecz M. B. (1) kwotę 500,00 (pięćset) os Anioś Anioł wchodzi udział 1/2 ołowskiej złotych tytułem zwrotu połowy opłaty sądowej od wniosku,

V. stwierdzić, że w pozostałym zakresie wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 537/16

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym dnia 12 lipca 2016 r. wnioskodawczyni M. B. (1) wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków M. B. (1) i M. B. (2) wchodzi: spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) składającego się z czterech izb o powierzchni użytkowej 58,7 m², znajdującego się w budynku położonym w K. przy ul. (...), dla którego V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Kutnie prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 150.000 zł oraz 9 samochodów marki: Ż., T., L., (...), (...) i A. o łącznej wartości ok. 50.000 zł. Jednocześnie wnioskodawczyni wniosła o ustalenie, że udziały byłych małżonków M. i M. B. (2) w majątku wspólnym są równe. Ponadto wniosła o rozliczenie nakładów z majątku osobistego M. B. (1) na majątek wspólny byłych małżonków B. w łącznej kwocie 55.654,85 zł, na którą składały się: koszty przeprowadzonych remontów i modernizacji wspólnego mieszkania w łącznej kwocie: 5.445,65 zł, koszty ponoszonych przez wnioskodawczynię opłat stałych czynionych na rzecz spółdzielni mieszkaniowej w latach 2006-2016 w łącznej kwocie 40.658,26 zł oraz koszty termomodernizacji budynku przy ul. (...) przypadające na lokal nr (...) w kwocie 9.550,94 zł. Wnioskodawczyni wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego przez przyznanie na wyłączną własność wnioskodawczyni prawa do lokalu mieszkalnego, zaś na rzecz uczestnika postępowania pozostałych składników majątku wspólnego, z jednoczesną spłatą od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika tytułem jego pozostałego udziału w majątku wspólnym, po rozliczeniu zgłoszonych nakładów. Wnioskodawczyni żądała dokonania podziału majątku wspólnego przy ustaleniu bezskuteczności dokonanej przez uczestnika postępowania darowizny swego udziału w majątku wspólnym na rzecz obecnej żony, albowiem rozporządzenie to wpływa na uprawnienia wnioskodawczyni związane z podziałem majątku, przede wszystkim na możliwość rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny poczynionych po dacie ustania wspólności majątkowej małżeńskiej. Wnioskodawczyni wskazała, że nie wyrażała zgody na dokonanie przez uczestnika postępowania darowizny udziału w majątku wspólnym. Wnioskodawczyni wniosła o zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/wniosek – k. 2-7, protokół rozprawy z dnia 19 maja 2017 r. – k. 74-75v/

Ostatecznie odnośnie żądania rozliczenia nakładów wnioskodawczyni sprecyzowała stanowisko w ten sposób, że wniosła o rozliczenie kosztów przeprowadzonych remontów i modernizacji w wysokości 5.445,65 zł, koszty ponoszone przez wnioskodawczynię od 2012 r. z tytułu opłat stałych wnioskodawczyni ograniczyła do kwoty 21.359,90 zł, po odliczeniu opłat za wodę i wywóz nieczystości, natomiast rozliczenie kosztów termomodernizacji wnioskodawczyni ograniczyła do kwoty 8.237,70 zł.

/protokół rozprawy z dnia 23 sierpnia 2018 r. – k. 172-175v/

Uczestnik postępowania M. B. (2) w odpowiedzi na wniosek co do zasady przyłączył się do wniosku o podział majątku wspólnego; wniósł o ustalenie, że udziały małżonków są równe i dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na rzecz wnioskodawczyni z obowiązkiem spłaty uczestnika postępowania. Uczestnik postępowania zakwestionował wartość opisanego we wniosku lokalu, wskazując że wynosi ona 200.000 zł, ponadto zakwestionował twierdzenie, że w skład majątku wspólnego wchodziły samochody marki: (...), L., (...), (...) i A., natomiast wartość samochodu Ż. określił na 500 zł. Uczestnik postępowania kwestionował prawo do rozliczenia nakładów z majątku osobistego wnioskodawczyni: kwoty 5.445,65 zł jako kosztów remontów i modernizacji lokalu, kwoty 40.658,26 zł jako wydatków na opłaty czynione na rzecz (...) w K. w latach

2006-2016 i koszty termomodernizacji budynku w kwocie 9.550,94 zł. Uczestnik postępowania wskazał, że na mocy wyroku Sądu Wojewódzkiego w Płocku z dnia 27 marca 1998 r. sygn. akt I C 155/97 miał orzeczoną eksmisję, wobec czego opuścił lokal stosownie do treści tego wyroku i nie korzystał z lokalu, z całego lokalu aż chwili obecnej korzystała tylko i wyłącznie wnioskodawczyni. Opłaty miesięczne czynione na rzecz (...) nie powinny być brane do rozliczenia jako nakłady z majątku osobistego. Uczestnik nie miał wpływu na ponoszenie opłat, a ponadto nie korzystał z lokalu, co powoduje, że jego zdaniem roszczenie o rozliczenie nakładów w tym zakresie pozostaje również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Według stanowiska uczestnika postępowania, stan techniczny lokalu należy oceniać na datę rozwiązania małżeństwa. Wartość termomodernizacji nie ma wpływu na utrzymanie substancji lokalu, tylko na ewentualne ograniczenie kosztów zużycia energii, nie powinna być zatem brana pod uwagę przy rozliczeniu nakładów. Z kolei poczynione nakłady na lokal polegające na jego remoncie pochodzą z roku 2001 (parapety i panele oraz modernizacja instalacji elektrycznej) i lat 2004-2006 (stolarzka drzwiowa i remont łazienki), nakłady te uległy już amortyzacji, a ponadto nie zmieniły wartości lokalu.

/odpowiedź uczestnika postępowania na wniosek – k. 60-60v, protokół rozprawy z dnia 19 maja 2017 r. – k. 74-75v, protokół rozprawy z dnia 23 sierpnia 2018 r. – k. 172-175v/

Uczestniczka postępowania E. B. przyłączyła się do stanowiska uczestnika postępowania M. B. (2).

/protokół rozprawy z dnia 19 maja 2017 r. – k. 74-75v, protokół rozprawy z dnia 23 sierpnia 2018 r. – k. 172-175v/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. B. (2) ur. (...) i M. B. (1) ur. (...) zawarli związek małżeński w dniu (...) r., przed tą datą ani w trakcie trwania małżeństwa nie zawierali umów znoszących bądź ograniczających ustawową wspólność majątkową małżeńską.

/dowód: wyrok rozwodowy – k. 169-169v/

Z tego związku małżeńskiego pochodzi tylko jedno dziecko, córka K. urodzona w (...) r.

/bezsporne/

W trakcie trwania związku małżeńskiego M. B. (2) prowadził działalność gospodarczą polegającą na handlu samochodami. W ramach tejże działalności nabył kilka pojazdów. W 1995 roku M. B. (2) zakupił 9 aut marki: Ż., (...), (...), A., na łączną kwotę 23.100 złotych, pojazdy podlegały zbyciu.

/dowód: przesłuchanie uczestnika postępowania – k. 174-174v, protokół Urzędu Skarbowego w K. sporządzony w dniu 2 sierpnia 1996 r. – k. 20-21/

W trakcie trwania związku małżeńskiego na podstawie umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...) przed notariuszem D. T. w Kancelarii Notarialnej w K. w dniu 11 października 1995 r. M. L. i M. J. małżonkowie B. zakupili spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) składającego się z czterech izb o powierzchni użytkowej 58,7 m² znajdującego się w budynku położonym w K. przy ul. (...), dla którego V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Kutnie prowadzi księgę wieczystą (...).

/dowód: akt notarialny Rep. A Nr (...) – k. 12-13, odpis księgi wieczystej (...) – k. 170-171, wydruk treści księgi wieczystej – k. 15-19/

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Płocku wydanym w dniu 27 marca 1998 r. w sprawie (...) prawomocnym od dnia 18 kwietnia 1998 r. związek małżeński M. B. (2) i M. B. (1) został rozwiązany przez rozwód.

/dowód: wyrok rozwodowy – k. 169-169v k.6 r. wraz z uzasadnieniem u majątku dorobkowego przez dział nym są równe, ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi /

W skład majątku wspólnego byłych małżonków M. B. (2) i M. B. (1) na datę ustania wspólności majątkowej małżeńskiej wchodziły następujące składniki majątku:

c. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) znajdującego się w budynku położonym w K. przy ulicy (...) wchodzącym w skład zasobów (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., dla którego to prawa Sąd Rejonowy w Kutnie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) – o wartości 180.000,00 złotych,

d. równowartość samochodu marki Ż. w kwocie 500,00 złotych.

W skład majątku wspólnego stron nie wchodzi inne składniki majątku, nie toczą się inne postępowania w tym przedmiocie.

/bezsporne co do składu, w zakresie wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego – pisemna opinia biegłego z zakresu (...) – k. 100-129v, nadto akt notarialny Rep. A Nr (...) – k. 12-13, odpis księgi wieczystej (...) – k. 170-171, wydruk treści księgi wieczystej – k. 15-19, zaświadczenie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K. o stanie prawnym mieszkania – k. 53/

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) znajdującego się w budynku położonym w K. przy ulicy (...) od ustania wspólności ustawowej małżeńskiej pozostaje w posiadaniu M. B. (1), w wyroku rozwodowym nakazano eksmisję M. B. (2) ze wspólnego mieszkania byłych małżonków.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 173-173v, przesłuchanie uczestnika postępowania – k. 174-174v, wyrok rozwodowy – k. 169-169v/

M. B. (1) po 2000 roku ponosiła nakłady na główny składnik majątku wspólnego tj. mieszkanie w postaci kosztów wymiany stolarki drzwiowej, okien, parapetów, paneli podłogowych, modernizacji instalacji elektrycznej. Mieszkanie jest w pełni wyposażone, zarówno w meble, jak i wszystkie potrzebne sprzęty.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 173-173v, faktury VAT –k. 23-30/

(...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w K. przeprowadziła termomodernizację bloku nr (...) przy ul. (...). Koszty tego przedsięwzięcia przypadające na lokal nr (...) wyniosły 9.550,94 zł, premia termomodernizacyjna wynosiła 1.313,24 zł, na poczet tych należności na dzień 31.12.2008 r. dokonano wpłat na łączną kwotę 3.644,24 zł. W dniu 30.06.2014 r. nastąpiła całkowita spłata w kwocie 8.237,70 zł stanowiąca uzupełnienie wkładu budowlanego z tytułu termomodernizacji budynku dotyczące mieszkania przy ulicy (...).

/dowód: pismo (...) z dnia 23.02.2009 r. – k. 22, zaświadczenie (...) z dnia 21.08.2018 r. – k. 154/

Od daty ustania wspólności majątkowej M. B. (1) ponosiła koszty stałych tj. niezależnych od używania mieszkania opłat, w tym czynsz za mieszkanie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K.. W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 3 lipca 2018 r. z tytułu opłat eksploatacyjnych za lokal nr (...) przy ul. (...) w K. M. B. (1) dokonała łącznie wpłat na kwotę 27.022,00 zł.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 173-173v, zestawienie opłat sporządzone przez wnioskodawczynię – k. 155, pisma (...) odnośnie wysokości opłat – k. 156-165, zaświadczenie (...) z dnia 25.07.2018 r. – k. 166, pokwitowania opłat na rzecz (...) – k. 31-52/

Córka M. B. (1) i M. B. (2) jest studentką, na stałe mieszka obecnie w K. i w mieszkaniu w K. przebywa sporadycznie, jedynie podczas pobytów w K., gdy odwiedza matkę. Od dwóch lat ma zasądzone od ojca alimenty, których M. B. (2) w ogóle nie płaci.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczynie – k. 173-173v/

M. B. (2) zawarł związek małżeński z E. B., mieszka razem z obecną małżonką w należącym do niej mieszkaniu.

/dowód: przesłuchanie uczestnika postępowania – k. 174-174v, przesłuchanie uczestniczki postępowania – k. 174v-175/

M. B. (2) chciał, aby prawo do lokalu mieszkalnego byli małżonkowie przekazali córce. Wystąpił z propozycją wynajmu mieszkania, ponieważ nie był w stanie przekazywać córce środków na finansowanie studiów, chciał, aby środki z wynajmu otrzymywała córka. M. B. (1) i M. B. (2) nie mogli dojść do porozumienia odnośnie sposobu podziału majątku wspólnego.

/dowód: przesłuchanie uczestnika postępowania – k. 174-174v, przesłuchanie uczestniczki postępowania – k. 174v-175/

W dniu (...)r. na mocy umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...) przed Notariuszem K. K. (2) w Kancelarii Notarialnej w K. M. B. (2) darował przysługujący mu udział wynoszący 1/2 części w majątku wspólnym małżonków B. tj. spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego, dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...) na rzecz swojej obecnej małżonki E. B. do jej majątku osobistego. W Dziale II księgi wieczystej (...) E. B. została ujawniona jako współuprawniona w 1/2 części.

/dowód: odpis księgi wieczystej (...) – k. , zaświadczenie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K. o stanie prawnym mieszkania – k. 53, wydruk treści księgi wieczystej (...) – k. 15-19, wypis z aktu notarialnego Rep. A Nr (...) – k. 61-63v/

M. B. (2) ma 48 lat, prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...)P., M. B. (2) w K., ma duże problemy finansowe, posiada znaczne zadłużenie.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 173-173v, przesłuchanie uczestnika postępowania – k. 174-174v, wydruk z (...) k. 81, zajęcie wierzytelności – k. 168/

Zadłużenie, jakie M. B. (2) posiada względem (...) Spółdzielni (...) w K. zasądzone wyrokiem wydanym w sprawie XII GNc 2330/16 nabyła M. B. (1).

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 173-173v, pismo (...) Spółdzielni (...) – k. 167/

M. B. (1) ma 48 lat, pracuje w (...) jako (...) na etacie, zarabia ok. 2,3 tys. zł miesięcznie plus premia, jest to praca na czas nieokreślony, posiada oszczędności w kwocie około (...). zł.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 173-173v/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, w określonym zakresie wskazane okoliczności były bezsporne, bądź niekwestionowane przez zainteresowanych.

Należy stwierdzić, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd z urzędu ustala jedynie skład i wartość majątku podlegającego podziałowi oraz wysokość nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty małżonków. Kwestia rozliczeń pomiędzy małżonkami z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, czy też z tytułu spłat wspólnych zobowiązań, następuje natomiast na żądanie uczestników postępowania, przy czym ciężar udowodnienia poszczególnych nakładów, wydatków czy spłat z majątku osobistego obciąża tego z małżonków, który domaga się rozliczenia.

Zgodnie z przepisem art. 684 k.p.c. obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę o podział majątku jest ustalenie jego składu i wartości. Znaczenie tego przepisu dla postępowania o podział majątku wspólnego polega na tym, że sąd, w dążeniu do zakończenia podziału majątku w jednym postępowaniu, powinien zwrócić uwagę małżonków na potrzebę wskazania całego majątku podlegającego podziałowi oraz że nie jest związany wnioskami małżonków, jeżeli z oświadczeń ich wyniknie, że istnieje inny jeszcze majątek wspólny wymagający podziału. Przepis powyższy nie daje

natomiast sądowi uprawnień do prowadzenia z urzędu dochodzeń, czy i jaki istnieje inny wspólny majątek. Byłoby to zresztą niecelowe, jeśli się uwzględni, że żaden przepis prawa nie zabrania małżonkom czynić między sobą darowizn i przekształcać tym samym majątku wspólnego w majątek osobisty jednego z małżonków. Małżonkowie mogą poza tym dokonać zgodnego podziału majątku, a zadaniem sądu jest ich do tego nakłaniać (art. 622 § 1 k.p.c.), a nie zmuszać do prowadzenia postępowania, które może być sprzeczne z ich interesem i dobrem rodziny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 1968 r., III CR 97/67, OSNC 1968/10/169).

Należy ponadto stwierdzić, że obowiązek ustalenia składu i wartości przez sąd, nie wyłącza obowiązku podjęcia w tym zakresie przez stronę inicjatywy dowodowej w celu wykazania składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). To strony postępowania winny wskazać cały majątek podlegający podziałowi, tyle że sąd nie jest związany stanowiskiem co do przynależności przedmiotów majątkowych do określonego rodzaju majątku (wspólnego lub osobistego) oraz stanu majątku wspólnego. Taka jest właściwa interpretacja art. 684 k.p.c., sąd nie posiada bowiem uprawnień do prowadzenia z urzędu dochodzeń, czy i jaki istnieje inny wspólny majątek.

Podział majątku wspólnego obejmuje przedmioty, które były składnikami majątku wspólnego i które istnieją w chwili dokonywania podziału.

Wspólnością majątkową małżeńską mogą być objęte jedynie rzeczy nabyte w tym okresie, bądź odnośnie których strony zgodziły się na objęcie ich wspólnością majątkową małżeńską.

W przypadku pozostawania małżonków w ustroju wspólności majątkowej, o tym, co stanowi majątek wspólny małżonków, a co ich majątek osobisty, rozstrzygają przepisy art. 31 - 34 k.r.o., jeżeli ich stosowanie nie zostało wyłączone małżeńską umową majątkową (art. 47 § 1 k.r.o.). Przepis art. 31 k.r.o., będący odpowiednikiem poprzednio obowiązującego art. 32 § 1 k.r.o., stwarza domniemanie przynależności do majątku wspólnego (wcześniej dorobkowego) przedmiotów majątkowych nabytych w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Tym samym, decydujący o zaliczeniu przedmiotów majątkowych do majątku wspólnego jest czas ich nabycia, współwłasnością łączną są objęte przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej (art. 31 § 1 zdanie pierwsze k.r.o.). Jedynie w wyczerpująco wymienionych wypadkach, nabyty w czasie trwania ustroju wspólności ustawowej przedmiot majątkowy nie zwiększa zasobów majątku wspólnego, lecz wchodzi z mocy art. 33 k.r.o. w zw. z art. 31 § 1 zdanie drugie k.r.o. do majątku osobistego.

W konkretnych okolicznościach bezsporną była przynależność do majątku wspólnego prawa do lokalu mieszkalnego, a także samochodu marki Ż., którego przynależności do majątku wspólnego na datę ustania wspólności majątkowej nie kwestionował uczestnik postępowania. Bezsporna była także wartość tego samochodu. Natomiast wobec spornych stanowisk w zakresie wskazania wartości prawa do lokalu mieszkalnego, w tym zakresie konieczne okazało się przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości. Wartość prawa do lokalu mieszkalnego należało przyjąć zgodnie ze wskazaniem biegłego rzeczoznawcy. Należy zauważyć, że strony nie kwestionowały ustaleń poczynionych przez biegłego, zaś sporządzona w sprawie opinia spełnienia wszelkie wymogi formalne, jest wyczerpująca, jasna, fachowa i obiektywna, została uzasadniona w dostatecznym stopniu. Opinia ta wskazuje, jaka była wartość prawa do lokalu mieszkalnego według jego stanu na datę ustania wspólności majątkowej małżeńskiej.

Do podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni zgłosiła także szereg samochodów, które w czasie trwania małżeństwa stron były przedmiotem prowadzonej przez uczestnika postępowania działalności gospodarczej. Ze złożonego do akt protokołu Urzędu Skarbowego w K. sporządzonego w dniu 2 sierpnia 1996 r. wynika, że w 1995 roku uczestnik postępowania zakupił 9 aut marki m. in. Ż., (...), (...), A.. Uczestnik postępowania wskazał, że auta te podlegały zbyciu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej jeszcze przed nabyciem przez strony mieszkania, na dzień ustania wspólności majątkowej stron (18 kwietnia 1998 r.) pozostawał jedynie samochód marki Ż.. Prowadzone w tym zakresie postępowanie dowodowe oraz pozyskane informacje [pisma znajdujące się na kartach 56, 58, 82-85, 88, 90-91, 96] nie dały uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że w chwili ustania wspólności majątkowej

stron w skład majątku wspólnego stron wchodziły wskazane przez wnioskodawczynię pojazdy. Wypada zauważyć, że nabycie tych aut nastąpiło w 1995 r., były one przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej polegającej na handlu pojazdami, ustanie wspólności majątkowej stron nastąpiło 18 kwietnia 1998 r.

W konsekwencji należało przyjąć, że w skład majątku wspólnego wchodzi tylko prawo do lokalu mieszkalnego oraz równowartość pojazdu marki Ż. w bezspornej wysokości 500 zł.

Wnioskodawczyni wniosła o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny stron, jakie poczyniła po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, wniosła o uwzględnienie tych należności przy rozliczeniu z tytułu podziału majątku wspólnego stron.

Przywołane przez wnioskodawczynię okoliczności faktyczne uzasadniające poczynione nakłady, jak również wskazany zakres nakładów, były kwestionowane przez uczestników postępowania. W konsekwencji okoliczności te stały się sporne i wymagały udowodnienia.

Zgodnie z treścią art. 45 § 1 k.r.o., każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Roszczenia współwłaścicieli z tytułu dokonanych nakładów na rzecz wspólną sąd rozstrzyga wyłącznie na żądanie, nigdy z urzędu. Roszczenie to powinno zostać zgłoszone w toku postępowania w sposób sformalizowany, a mianowicie należy określić, jakie konkretnie nakłady mają zostać rozliczone. Na współwłaścicielu zgłaszającym to roszczenie spoczywa także ciężar dowodu faktu, że nakłady zostały poczynione na rzeczy wspólnej oraz to współwłaściciel zgłaszający wniosek o rozliczenie nakładów powinien wykazać ich wartość.

W doktrynie i w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że sąd orzeka o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny tylko na wniosek

(zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1997 r., II CKN 395/97, LEX nr 50532), a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Stosownie zaś do art. 321 § 1 k.p.c.

w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., żądaniami tymi sąd jest związany (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 323/11, LEX nr 1164719).

Orzekanie w przedmiocie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny odbiega od istoty postępowania nieprocesowego, gdyż podlega rygorowi art. 6 k.c., zgodnie z którym to strona, która z danego faktu wywodzi skutki prawne ma przedstawić dowody na ich poparcie.

Należy zauważyć, że po ustaniu wspólności ustawowej, między małżonkami istnieje wspólność w częściach ułamkowych, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o współwłasności ułamkowej, w tym art. 207 k.c. określający m. in. zakres ponoszenia przez współwłaścicieli wydatków i ciężarów związanych z rzeczą wspólną według wielkości udziałów, jeżeli współwłaściciele w tym przedmiocie nie dokonają odmiennych ustaleń.

Nie ulega wątpliwości, że od daty ustania wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawczyni i uczestnik postępowania byli współwłaścicielami prawa do lokalu mieszkalnego, zatem w tej sytuacji każde z nich w 1/2 części winno ponosić opłaty czynszowe związane z utrzymaniem lokalu. Obowiązek taki wywodzić należy właśnie z treści przepisu art. 207 k.c. Fakt orzeczonej eksmisji uczestnika postępowania z lokalu mieszkalnego stron oraz zaprzestania przez niego korzystania z tego lokalu, nie wpływa na zakres uprawnień i obowiązków wynikających ze współwłasności prawa do lokalu mieszkalnego.

Członkowie spółdzielni będący właścicielami lokali są obowiązani uczestniczyć w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem ich lokali, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości wspólnych oraz eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni - przez uiszczanie opłat zgodnie z postanowieniami statutu (art. 4 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych).

Rozliczeniu w tym postępowaniu mogły podlegać tylko i wyłącznie opłaty czynszowe związane z utrzymaniem lokalu, ich ponoszenie należy bowiem do obowiązków współwłaścicieli. Wnioskodawczyni uiszczając czynsz na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, zmierzała bowiem do zachowania wspólnego prawa, zaległości czynszowe mogłyby bowiem doprowadzić do utraty tego prawa. Skoro więc w realiach niniejszej sprawy opłaty czynszowe po ustaniu wspólności majątkowej uiszczala wyłącznie wnioskodawczyni, to wydatki te winny podlegać uwzględnieniu przy rozliczeniu byłych małżonków, pomniejszając stosownie przypadającą od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania należność z tytułu spłaty jego udziału w majątku wspólnym stron.

Ostatecznie wnioskodawczyni wskazała, że łączna wysokość poniesionych przez wnioskodawczynię opłat na eksploatację mieszkania (bez kosztów wody i wywozu nieczystości) za okres od 1.10.2012 r. do 1.10.2017 r. wynosiła 21.359,90 zł. W tym zakresie wnioskodawczyni przedstawiła sporządzone przez siebie zestawienie opłat.

Dokonując jednak weryfikacji przedłożonego zestawienia opłat za wskazany okres z danymi wynikającymi ze złożonych dokumentów spółdzielni mieszkaniowej określających wysokość poszczególnych należności za dany okres rozliczeniowy, należało stwierdzić, że zestawienie to zawiera częściowo błędne wyliczenia [np. łączna wysokość należności za okres od 1.10.2012 r. do 1.07.2013 r. została wskazana przez wnioskodawczynię na kwotę 3.425,04 zł/9 = 380,56 zł, podczas gdy prawidłowe wyliczenie powinno obejmować kwotę 3.416,85 zł/9 = 379,65 zł (487,17 zł – 51,04 zł – 43,04 zł – 13,44 zł)]; łączna wysokość należności za okres od 1.01.2017 r. do 1.10.2017 r. została wskazana przez wnioskodawczynię na kwotę 3.380,00 zł/9 = 375,55 zł, podczas gdy prawidłowe wyliczenie powinno obejmować kwotę 3.169,98 zł/9 = 352,22 zł (408,40 zł – 30,77 zł – 16,41 zł – 9,00 zł)], zaś za okres do 1.07.2014 r. zestawienie to zawiera także należności z tytułu opłaty termomodernizacyjnej, podczas gdy wnioskodawczyni wniosła o zupełnie odrębne rozliczenie poniesionych przez nią kosztów termomodernizacji budynku przy ul. (...) przypadających na lokal stron. Z tych też względów w zestawieniu tym nie powinny podlegać uwzględnieniu należności z tytułu opłaty termomodernizacyjnej, natomiast prawidłowe zestawienie pozostałych należności za dane okresy, bez kosztów wody i wywozu nieczystości, powinno obejmować jedynie łączną kwotę 19.662,45 zł [2.782,89 zł + 927,63 zł + 2.822,85 zł + 940,95 zł + 979,68 zł + 2.973,87 zł + 4.371,90 zł + 692,70 zł + 3.169,98 zł], nie zaś wskazaną przez wnioskodawczynię kwotę 21.359,90 zł.

Nie znajdowało natomiast uzasadnienia stanowisko wnioskodawczyni odnośnie żądania rozliczenia w podziale majątku wspólnego stron nakładów, które powinny obejmować poniesione przez nią po ustaniu wspólności majątkowej koszty przeprowadzonych remontów i modernizacji wspólnego mieszkania oraz koszty termomodernizacji budynku przy ul. (...) przypadające na lokal nr (...).

Nie ulega wątpliwości, że koszty przeprowadzonych remontów i modernizacji wspólnego mieszkania stron były wydatkowane już po ustaniu wspólności majątkowej, w dużej mierze były to bieżące remonty polegające na odświeżeniu mieszkania czy podniesieniu komfortu, tego typu remont nie miał zasadniczo charakteru prac zmieniających użyteczność mieszkania, podwyższających jego walory użytkowe. Nie sposób wnioskować, aby w jakiś znaczący sposób przeprowadzone remonty wpłynęły na wzrost wartości mieszkania. Remont tego typu, w takim zakresie, jak to wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, jest standardowo co jakiś czas przeprowadzany w związku z naturalnym zużywaniem się rzeczy. Ponadto wnioskodawczyni zamieszkiwała w tym lokalu, mieszkanie było więc tylko i wyłącznie przez nią eksploatowane i w takim też zakresie zużywane.

Podziałowi podlega prawo do lokalu mieszkalnego według stanu istniejącego na datę ustania wspólności majątkowej. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie wskazuje, że wykonane przez wnioskodawczynię prace remontowe w mieszkaniu zwiększyły wartość tego lokalu. Metodologia szacowania wartości nakładów nie polega bowiem na

sumowaniu kwot wydatków na poczynienie nakładów, polega natomiast na określeniu wpływu poczynienia nakładów na wartość przedmiotu, na który były czynione nakłady.

W tej sytuacji nie można było uznać, że był to trwały nakład na majątek wspólny, który powinien podlegać rozliczeniu w niniejszym postępowaniu. Ponadto należało zauważyć, że na skutek podziału majątku wspólnego stron prawo do lokalu podlegało przyznaniu na rzecz wnioskodawczyni, wraz z wszelkimi czynionymi przez nią nakładami z tytułu remontów i modernizacji wspólnego mieszkania stron.

Wnioskodawczyni dochodziła również rozliczenia poniesionych przez nią kosztów termomodernizacji budynku przy ul. (...) przypadających na lokal stron. Wypada zauważyć, że wnioskodawczyni dochodziła rozliczenia tych kosztów jako nakładu na lokal mieszkalny, nie zaś jako nakładu poczynionego tytułem uzupełnienia wkładu budowlanego o sumę zwiększającą na skutek termomodernizacji wartość użytkową lokalu. Wnioskodawczyni nie wykazała, że poniesienie kosztów termomodernizacji budynku związane było z uzupełnieniem wkładu budowlanego. Nie ulega również wątpliwości, że w tym zakresie rozliczeniu mogły podlegać nie same kwoty uiszczone na poczet pokrycia kosztów termomodernizacji budynku, lecz suma, która na skutek termomodernizacji, zwiększyła wartość użytkową lokalu.

Wnioskodawczyni nie wykazała, że po poczynieniu wydatków na ten cel doszło do zwiększenia wartości lokalu mieszkalnego. Ponadto wszelkie wydatki na ten cel były czynione przez wnioskodawczynię już po ustaniu wspólności majątkowej, a prawo do lokalu w jego obecnym stanie na skutek podziału majątku wspólnego stron podlegało przyznaniu na rzecz wnioskodawczyni.

Sąd zważył, co następuje:

Z uwagi na ustanie wspólności majątkowej małżeńskiej zainteresowanych w dniu (...) r. (data uprawomocnienia się wyroku rozwodowego), do podziału majątku wspólnego zainteresowanych zastosowanie znajdowały przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 20 stycznia 2005 r. Wynika to jednoznacznie z przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 162, poz. 1694), przepis art. 5 tej ustawy wprowadził zasadę, że jej przepisy stosuje się do stosunków w niej unormowanych, chociażby powstały przed jej wejściem w życie, chyba że przepisy ust. 2-7 stanowią inaczej. Jeżeli więc w dniu 20 stycznia 2005 r. (data wejścia w życie ustawy) stosunki majątkowe małżonków podlegały wspólności ustawowej, składniki majątków istniejące w tym dniu zalicza się do majątku wspólnego albo do majątków osobistych, stosownie do przepisów ustawy.

Wspólność majątkowa małżeńska zainteresowanych powstała i ustała przed 20 stycznia 2005 r., do oceny jakie składniki stanowią majątek wspólny, a jakie majątki odrębne każdego z byłych małżonków, znajdowały zastosowanie przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu obowiązującym w chwili ustania tej wspólności. Zgodnie bowiem z treścią art. 5 ust. 5 ustawy z 17 czerwca 2004 r. przepisy dotychczasowe (a więc w brzmieniu obowiązującym do 20 stycznia 2005 r.) znajdują zastosowanie tylko do takich spraw o podział majątku wspólnego małżonków oraz zwrot wydatków i nakładów dokonanych z majątku wspólnego na majątek osobisty lub z majątku osobistego na majątek wspólny, jeżeli wspólność majątkowa małżeńska ustała przed wejściem ustawy w życie.

W myśl art. 31 § 1 i 2 k.r.o. z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku odrębnego każdego z małżonków.

Zgodnie z art. 46 k.r.o. do podziału majątku, który był objęty wspólnością majątkową stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku, a poprzez art. 1035 k.c. – odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych. Z kolei art. 567 § 3 k.p.c., o ile nie wynika nic innego z przepisów § 2 i 3, odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów o

dziale spadku (680-689 k.p.c.), które w art. 688 k.p.c. zawierają odesłanie w kwestiach w nich nieuregulowanych, do odpowiedniego stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności, w szczególności art. 618 § 2 i 3 k.p.c.

Do majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej ma odpowiednie zastosowanie także art. 1036 k.c. stanowiący, że rozporządzenie przez spadkobiercę udziałem w przedmiocie należącym do spadku wymaga zgody pozostałych spadkobierców, a w braku zgody któregośkolwiek z nich rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku.

Po ustaniu wspólności ustawowej rozporządzenie przez jednego z małżonków (byłych małżonków) udziałem w przedmiocie należącym do majątku wspólnego wymaga zgody byłego współmałżonka, a przy jej braku jest wobec niego bezskuteczne, jeżeli naruszałoby uprawnienia przysługujące temu małżonkowi na podstawie przepisów o podziale majątku wspólnego. W takiej sytuacji, zgodnie z art. 1036 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o., sąd uznając to rozporządzenie za bezskuteczne w stosunku do drugiego byłego małżonka, powinien dokonać podziału majątku wspólnego tak, jakby rozporządzenia tego nie było, czyli biorąc pod uwagę stan tego przedmiotu z chwili ustania wspólności ustawowej, określić jego wartość według jego wartości rynkowej z chwili orzekania i dokonać stosownych rozliczeń między małżonkami.

Osoba, która nawet w dobrej wierze nabyła od jednego z byłych współmałżonków, bez zgody drugiego, część udziału we współwłasności rzeczy, nie może korzystać z instytucji chroniących nabywców w dobrej wierze. W szczególności nie chroni jej rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, o której mowa w art. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, bowiem przepis ten chroni nabywcę tylko wówczas, gdy kupił nieruchomości od nieuprawnionego zbywcy ujawnionego w księdze wieczystej jako właściciel. Tymczasem w sytuacji określonej w art. 1036 k.c. zbywca jest uprawniony do zbycia udziału, a jedynie zbycie to może być uznane za bezskuteczne w razie wystąpienia okoliczności w przepisie tym przewidzianych.

Wobec rozporządzenia po ustaniu wspólności ustawowej przez uczestnika postępowania na rzecz obecnej małżonki uczestnika postępowania udziałem w przedmiocie należącym do majątku wspólnego stron bez zgody wnioskodawczyni, zgodnie z art. 1036 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o., należało uznać to rozporządzenie za bezskuteczne w stosunku do wnioskodawczyni, zaś podziału majątku wspólnego stron należało dokonać tak, jakby rozporządzenia tego nie było, dotyczy to również dokonania stosownych rozliczeń między byłymi małżonkami.

Stosownie do treści art. 684 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie poprzez art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku, skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala sąd. Wartość tych składników ustala się według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy. W przypadku, gdy przyczyną ustania wspólności majątkowej jest orzeczenie rozwodu, datą ustania tej wspólności jest dzień uprawomocnienia się wyroku rozwodowego.

Przedmiotem podziału majątku wspólnego małżonków, po ustaniu wspólności ustawowej lub umownej mogą być jedynie przedmioty majątkowe, które były objęte tą wspólnością w chwili jej ustania i które nadal znajdują się w majątku małżonków. Przy podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami w zasadzie nie bierze się pod uwagę pasywów. Niespłacone długi, które obciążają majątek wspólny, przy podziale majątku wspólnego w zasadzie nie podlegają rozliczeniu.

W punkcie I. postanowienia, mając na uwadze stanowiska stron oraz ustalenia poczynione w oparciu o zgromadzone w sprawie materiały dowodowe, sąd ustalił skład i wartość majątku wspólnego. Skład i wartość majątku wspólnego stron były w pewnym zakresie bezsporne. W toku niniejszego postępowania nie ujawniły się inne składniki majątku wspólnego.

Od chwili ustania małżeńskiej wspólności majątkowej dotychczasowa wspólność łączna (bezudziałowa) przekształca się we wspólność w częściach ułamkowych, udziały małżonków w majątku wspólnym są co do zasady równe (art. 43 ust. 1 k.r.o.). Jednakowe pod względem wielkości udziały małżonków w majątku wspólnym są wyrazem równego traktowania małżonków i ich równouprawnienia w stosunkach majątkowych po ustaniu wspólności majątkowej.

Strony nie wniosły o odstąpienie od tej ustawowej zasady. Z tych względów należało ustalić, że udziały małżonków w majątku wspólnym są równe.

Postępowanie o podział majątku wspólnego ma charakter kompleksowy, gdyż poza podziałem w znaczeniu ścisłym obejmuje także rozstrzygnięcia o wzajemnych roszczeniach majątkowych. Poza żądaniem ustalenia nierównych udziałów, stosownie do treści art. 567 § 1 k.p.c. w zw. z art. 45 k.r.o. można żądać zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty i z majątku osobistego na majątek wspólny. W postępowaniu o podział majątku wspólnego, poza rozliczeniem nakładów i wydatków poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty i z majątku osobistego na majątek wspólny w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, następuje także rozliczenie nakładów i wydatków dokonanych przez każde z małżonków (lub byłych małżonków) w okresie od ustania wspólności do chwili podziału majątku wspólnego.

Z art. 42 k.r.o. wynika, że do takich wydatków i nakładów mają odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego o współwłasności w częściach ułamkowych. Podstawę dokonania rozliczeń stanowią art. 567 § 1 k.p.c. w zw. z art. 686 k.p.c. Sąd w postępowaniu działowym dokonuje rozliczeń z tytułu posiadania przedmiotów należących do majątku objętego wspólnością, pobranych pożytków i innych przychodów, a także poczynionych na ten majątek nakładów i spłaconych długów w okresie między ustaniem wspólności a dokonaniem podziału majątku wspólnego.

Stosownie do art. 45 § 1 k.r.o. każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności. Sposób sformułowania powyższego przepisu wskazuje na zróżnicowanie zakresu kognicji sądu rozpoznającego sprawę. Określenie: małżonek „powinien zwrócić” nakłady i wydatki poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty prowadzi do konkluzji, że w tym zakresie sąd orzeka także w braku stosownego wniosku zgłoszonego przez małżonka. Natomiast regulacja, zgodnie z którą małżonek może żądać zwrotu nakładów i wydatków poczynionych przez niego z majątku osobistego na majątek wspólny, pozwala przyjąć, że w tym przedmiocie sąd orzeka wyłącznie na wniosek zainteresowanego małżonka. Z przeciwstawienia „powinności zwrotu” i „możności żądania zwrotu” wynika, że o ile w drugim wypadku zwrot jest uzależniony od zgłoszenia żądania (wniosku), o tyle w pierwszym wypadku jest on obowiązkiem małżonka, a jego realizacja nie wymaga inicjatywy żadnego z małżonków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 21 lutego 2008 r., III CZP 148/07, OSNC 2009/2/23; postanowienie Sądu Najwyższego z 16 października 1997 r., II CKN 395/97, LEX nr 50532). Należy poza tym zauważyć, że przedmiotami majątkowymi, które wchodzi w skład majątku wspólnego (art. 31 § 1 k.r.o.) są obok rzeczy prawa, a w szczególności wierzytelności z tytułu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek innej osoby. Gdy tą osobą nie jest jeden z małżonków, wierzytelności te w sprawie o podział majątku wspólnego podlegają uwzględnieniu przy ustaleniu składu majątku podlegającego podziałowi (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 1970 r., III CZP 18/70, OSNC 1971/2/18), a ustalenia tego sąd dokonuje z urzędu (art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.). Uzasadnia to także orzekanie z urzędu o zwrocie wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, mimo że roszczenia o ich zwrot nie uwzględnia się przy ustaleniu składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi i - jak wynika z art. 45 § 1 k.r.o. i art. 567 § 1 k.p.c. - rozstrzygnięcie o zwrocie tych wydatków i nakładów jest w sprawie o podział majątku wspólnego orzeczeniem dodatkowym.

Natomiast o zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny sąd orzeka wyłącznie na wniosek zgłoszony w postępowaniu w pierwszej instancji, a domagający się ich zwrotu zobowiązany jest dokładnie określić te żądania, zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Stosownie zaś do art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., sąd jest związany tymi żądaniami (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2012 r., I CSK 323/11, LEX nr 1164719).

Wnioskodawczyni wniosła o rozliczenie w niniejszym postępowaniu nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny.

Odnosząc się do okresu po ustaniu ustawowej małżeńskiej wspólności majątkowej, uiszczanie opłat eksploatacyjnych należy uznać za czynność zachowawczą współwłaściciela, a więc wydatek, o ile zostanie uiszczony z majątku osobistego to podlegający rozliczeniu, nie może to odnosić się jednak do pozostałych opłatach z tytułu mediów.

Wnioskodawczyni po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej sama ponosiła koszty utrzymania mieszkania, koszty te (bez kosztów dostawy wody, energii elektrycznej, odprowadzenia ścieków i wywozu śmieci) wyniosły 19.662,45 zł, zatem rozliczeniu w podziale majątku powinna podlegać kwota stanowiąca udział w majątku wspólnym. Zgodnie z art. 207 k.c., współwłaściciele ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczą wspólną stosownie do przypadających im udziałów we współwłasności. W konsekwencji z tego tytułu powinna podlegać rozliczeniu kwota 9.831,22 zł tj. połowa z kwoty 19.662,45 zł.

W realiach przedmiotowej sprawy, mając na względzie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, na uwzględnienie zasługiwało jedynie żądanie wnioskodawczyni rozliczenia nakładów z jej majątku odrębnego na majątek wspólny w postaci poniesionych wydatków na opłaty stałe związane z utrzymaniem mieszkania.

Wniosek wnioskodawczyni o rozliczenie nakładów w pozostałym zakresie jako nieudowodniony i nieuzasadniony podlegał oddaleniu.

Każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości (art. 211 k.c.). Podział fizyczny rzeczy wspólnej, jako najbardziej sprawiedliwy i pożądany, jest podstawowym sposobem zniesienia współwłasności preferowanym przez ustawodawcę. Dlatego też, jeżeli zniesienie współwłasności następuje z mocy orzeczenia sądu, sąd powinien przede wszystkim brać pod uwagę ten sposób wyjścia ze współwłasności, chyba że współwłaściciele żądają przyznania rzeczy wspólnej jednemu z nich w zamian za spłaty albo sprzedaży stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Brak zgodnego wniosku co do sposobu zniesienia współwłasności/działu spadku/podziału majątku wspólnego, bądź sprzeczność projektu podziału z prawem, zasadami współżycia społecznego lub naruszanie przez ten plan w sposób rażący interesu osób uprawnionych, uniemożliwia wydanie postanowienia odpowiadającego treści wniosku (art. 623 k.p.c.).

Mając na uwadze w głównej mierze zgodne stanowiska wnioskodawczyni i uczestników postępowania odnośnie sposobu dokonania podziału majątku wspólnego, jak również istniejący stan faktyczny, fakt zaspokajania potrzeb mieszkaniowych uczestnika postępowania poprzez zamieszkiwanie w lokalu stanowiącym majątek jego obecnej małżonki, fakt zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wnioskodawczyni, która w tym zakresie od wielu lat korzystała z przedmiotowego lokalu, zgłoszone przez wnioskodawczynię roszczenia z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych na lokal, w punkcie V. postanowienia sąd dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków w ten sposób, że spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego opisane w punkcie I. litera a. postanowienia zostało przyznane wnioskodawczyni na wyłączną własność, zaś równowartość pojazdu została przyznana uczestnikowi postępowania na wyłączną własność.

Podział majątku wspólnego w taki sposób nie jest sprzeczny z prawem, zasadami współżycia społecznego, nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych.

Nie ulega wątpliwości, że przy rozstrzygnięciu o sposobie podziału majątku wspólnego w sprawie o podział majątku wspólnego istotne znaczenie mają okoliczności istniejące w chwili podziału tego majątku, a nie w chwili ustania wspólności ustawowej. Dlatego też ocena co do tego, jaki sposób podziału najlepiej odpowiada usprawiedliwionym interesom każdego z małżonków, wymaga rozważenia sytuacji osobistej, majątkowej i rodzinnej małżonków, istniejącej w chwili dokonywania podziału.

Uczestnik postępowania nie ma żadnych oszczędności, posiada zobowiązanie alimentacyjne, pozostaje w trudnej sytuacji finansowej, nie był zainteresowany przejęciem lokalu mieszkalnego. Z kolei wnioskodawczyni dysponuje systematycznym dochodem, posiada oszczędności, a także nabyte względem uczestnika postępowania wierzytelności, od ponad 20 lat pozostaje w posiadaniu wspólnego lokalu mieszkalnego, dba o ten lokal.

Prawa do lokalu mieszkalnego nie da się podzielić między byłych małżonków. Z tych względów prawo do lokalu mieszkalnego podlegało przyznaniu na rzecz wnioskodawczyni.

Przy podziale majątku wspólnego na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne (art. 212 § 1 k.c.). Podział składników majątku wspólnego spowodował konieczność zawarcia na podstawie art. 46 k.r.o w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 k.c. rozstrzygnięcia w przedmiocie zasądzenia stosownej dopłaty.

Łączna wartość podlegających podziałowi składników majątku wspólnego wynosi 180.500,00 zł, z czego wartość składników majątku przyznanych wnioskodawczyni wynosi 180.000,00 zł, a wartość składników majątku przyznanych uczestnikowi postępowania wynosi 500,00 zł.

Po odliczeniu wydatków z majątku odrębnego wnioskodawczyni na majątek wspólny w postaci opłat stałych obciążających prawo do lokalu mieszkalnego, rozliczeniu z tego tytułu w podziale majątku wspólnego podlegać powinna również kwota 19.662,45 zł. Z tego tytułu wnioskodawczyni przysługiwał zwrot połowy tej kwoty tj. 9.831,22 zł. W konsekwencji uczestnikowi postępowania przysługiwał zwrot kwoty 79.918,78 zł [90.000,00 zł – 250,00 zł – 9.831,22 zł] tytułem dopłaty i rozliczenia wydatków w ramach podziału majątku wspólnego.

Jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu (art. 212 § 3 k.c.).

Z tych względów sąd określił termin na okres dwóch miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności. Ustalenie dłuższego terminu ingerowałoby zbyt dotkliwie w interesy majątkowe uczestnika postępowania uprawnionego do otrzymania należności, należność ta jest wprawdzie dość wysoka, jednakże wspólność majątkowa stron ustała ponad 20 lat temu, sposób podziału majątku co do prawa do lokalu nie był przedmiotem sporu, wnioskodawczyni miała świadomość dokonania stosownej dopłaty na rzecz uczestnika postępowania, podjęła działania mające na celu zgromadzenie na ten cel oszczędności, nabyła również wierzytelności względem uczestnika postępowania. Wprawdzie wnioskodawczyni zgłosiła również roszczenia dodatkowe nakierowane na ustalenie poziomu dopłaty na możliwie niskim poziomie, jednakże powinna była się liczyć z obowiązkiem dopłaty także w sytuacji, gdy wnioski te nie zostaną uwzględnione. Obowiązek stosownej spłaty pieniężnej jest oczywistą konsekwencją otrzymania na wyłączność danego składnika majątku.

Postanowienie sądu zarówno wydane w postępowaniu o zniesienie współwłasności, jak i wydane w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, ma charakter konstytutywny (zob. art. 624 k.p.c. oraz art. 567 § 3 k.p.c. w związku z art. 688 k.p.c.). Terminy spłat i dopłat ustalone przez sąd, o których mowa w art. 212 § 3 k.c., powinny zatem przypadać na okres po uprawomocnieniu się postanowienia zasądającego spłaty i dopłaty.

Z uwagi na fakt, że przyznane wnioskodawczyni i uczestnikowi postępowania na wyłączną własność składniki majątku wspólnego, znajdują się w ich wyłącznym posiadaniu, nie zachodziła konieczność wydania rozstrzygnięcia na podstawie art. 624 k.p.c. odnośnie obowiązku wzajemnego wydawania poszczególnych składników majątku.

Z tych względów w oparciu o powołane przepisy sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

W zakresie nieuiszczonej przez uczestnika postępowania obciążającej go części wydatków sądowych związanych z opinią biegłego rzeczoznawcy w kwocie 641,67 zł, w oparciu o przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o

kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) w zw. z art. 520 § 2 k.p.c., sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie od uczestnika postępowania kwotę 641,67 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych, na podstawie art. 113 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazując ściągnąć tę kwotę z roszczenia zasądzonego na rzecz uczestnika postępowania od wnioskodawczyni w punkcie VI. postanowienia.

O kosztach niniejszego postępowania poniesionych przez wnioskodawczynię i uczestników postępowania w postaci wydatków na opinię biegłego rzeczoznawcy sąd postanowił na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., stosując zasadę rozdzielania tych kosztów stosownie do stopnia zainteresowania każdego z zainteresowanych, a w istocie do ustalonego udziału w majątku wspólnym. Wydatki te powinny obciążać wnioskodawczynię i uczestników postępowania po połowie, w takim też zakresie wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania w toku postępowania byli zobowiązani ponieść ciężar zaliczek na poczet wynagrodzenia biegłego rzeczoznawcy, jedynie uczestnik postępowania nie uiszczył obciążającej go zaliczki.

Wnioskodawczyni poniosła ciężar opłaty sądowej od wniosku w wysokości 1.000 zł, w konsekwencji tytułem zwrotu kosztów postępowania zasądzeniu od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni podlegała kwota 500 (...) (...) stanowiąca połowę uiszczonej opłaty sądowej od wniosku.

Natomiast w pozostałym zakresie znajdzie zastosowanie ogólna reguła rozliczenia kosztów postępowania nieprocesowego wyrażona w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Według zasady wyrażonej w art. 520 § 1 k.p.c. koszty postępowania nieprocesowego nie podlegają rozliczeniu pomiędzy uczestnikami tego postępowania, lecz każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Reguła ta doznaje ograniczeń, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne (art. 520 § 2 k.p.c.), a także, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub jeżeli uczestnik postępował niesumienne lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 k.p.c.).

Podstawę do odstąpienia od wskazanej reguły stanowi różny stopień zainteresowania poszczególnych uczestników postępowania nieprocesowego jego wynikiem, bądź występujące w danym postępowaniu sprzeczności interesów. Sprzeczności interesów można dopatrywać się w niektórych przypadkach postępowania nieprocesowego w sprawach o stwierdzenie nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie, o ustanowienie służebności albo w niektórych sprawach o ubezwłasnowolnienie lub z zakresu prawa rzeczowego, jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, OSNC 2011/7-8/88, sprzeczność interesów uzasadniająca zastosowanie art. 520 § 3 k.p.c. nie zachodzi nawet w tzw. sprawach działowych, niezależnie od tego, w jaki sposób uczestnicy postulują sposób podziału i jakie wnioski składają w tym względzie. Z kolei brak zgody na orzeczenie według żądania wniosku nie stwarza sam przez się sprzeczności interesów, musi bowiem dojść do powstania opozycji interesów, wyraźnej kontradykcji co do oczekiwanego wyniku sprawy, wejścia w spór z wnioskodawcą.

Z tych względów w pozostałym zakresie sąd pozostawił wnioskodawczynię i uczestników postępowania przy poniesionych kosztach postępowania.